

Høring av forslag om endring av reglene for bruk av såkalt lugardeling på norsk sokkel

Arbeidsdepartementet
11. november 2011

1	Innledning.....	3
2	Gjeldende rett	4
2.1	Oversikt	4
2.2	Innretningsforskriften § 58	5
2.3	Aktivitetsforskriften § 19.....	6
2.4	Rammeforskriften § 70.....	7
3	Departementets vurderinger og forslag	8
3.1.1	Revisjonsstans.....	9
3.1.2	Oppkobling og oppstart.....	10
3.1.3	Disponering.....	10
3.1.4	Gjenopprettelse av fysiske barrierer og andre akutte situasjoner	11
3.1.5	Begrensning i adgangen til lugardeling/døgndeling	12
3.2	Forholdet til rammeforskriften § 70, adgangen til dispensasjon	13
4	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	14
5	Forslag til ny ordlyd i aktivitetsforskriften § 19	16

1 Innledning

Arbeidsdepartementet sender med dette på høring et forslag til endringer i reglene om adgangen til å benytte såkalt lugardeling/døgndeling på norsk sokkel. Slik dagens regler er formulert, er det vanskelig å lese seg til hvor grensene går. Det som kan oppfattes som et uklart regelverk, synes å ha gitt grunnlag for økt konfliktnivå partene imellom og dessuten i et økende antall dispensasjonssøknader, med påfølgende klagesaksbehandling. Departementet mener det er behov for å klargjøre regelverket slik at situasjonen blir mer forutsigbar for partene og samtidig redusere myndighetenes intervensjonsbehov.

Med lugardeling/døgndeling¹ menes i denne sammenheng at to personer (på hvert sitt skift) over 24 timer disponerer samme enkeltlugar og seng, men slik at begge sover alene.² I praksis vil dette si at når arbeidstakeren som arbeider dagskift forlater lugaren om morgenen for å starte sitt arbeid, blir lugaren (og sengen) etter rengjøring og klargjøring overtatt av arbeidstakeren som arbeider nattsift, og omvendt. I noen tilfeller vil sengen være av vanlig type, i andre tilfeller såkalt vendbar, dvs. at sengen kan snus slik at personene sover på hver sin side av madrassen(e). En tredje type seng er den såkalte Pullman-typen, som er en køye som normalt er montert på veggen og som kan foldes ut og inn etter behov. Ved bruk av Pullman-seng vil arbeidstakerne således disponere hver sin seng.

Det fremstår for departementet som noe uklart hva som er gjengs terminologi som beskriver denne praksisen. Departementet har ved tidligere anledninger benyttet begrepet "lugardeling", men har registrert at enkelte andre aktører har anvendt begrepet "døgndeling". Det bes derfor særskilt om høringsinstansenes synspunkter på hvilket begrep som best beskriver situasjonen som foreslås regulert.

Departementet foreslår en bestemmelse som fastsetter at lugardeling/døgndeling som hovedregel ikke skal være tillatt, men at det skal kunne benyttes i visse nærmere angitte situasjoner, hovedsakelig på såkalt "kald plattform". Det foreslås samtidig at det settes grenser for hvor mye den enkelte arbeidstaker skal kunne "lugardele"/"døgndele".

I høringsnotatet vil det bli redegjort nærmere for gjeldene rett, bakgrunnen for departementets forslag og innholdet i dette.

¹ Også populært kalt hot bedding.

² Lugardeling/døgndeling må i denne sammenheng ikke blandes sammen med såkalt "samsoving", dvs. at to personer sover på samme dobbeltlugar samtidig.

2 Gjeldende rett

2.1 Oversikt

Boligkvarter på innretningene på norsk sokkel, herunder adgangen til å benytte lugardeling/døgndeling, reguleres av flere forskrifter. I innretningsforskriften § 58 reguleres utformingen av selve boligkvarteret, mens aktivitetsforskriften § 19 har bestemmelser om utnyttelsen av lugarene. I tillegg gir rammeforskriften § 70 Petroleumstilsynet adgang til å gi dispensasjon fra bestemmelsene i både rammeforskriften selv, innretningsforskriften og aktivitetsforskriften, etter søknad fra rettighetshaveren.

Nevnte forskrifter er hjemlet i flere lover. Av spesiell betydning i denne sammenheng er arbeidsmiljøloven og petroleumsloven. Det fremgår av arbeidsmiljøloven § 1–1 bokstav a at ett av lovens flere formål er; *”å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet”*.

Petroleumsloven balanserer viktige formål som en fornuftig ressursutnyttelse og hensynet til helse, miljø og sikkerhet. Det følger av § 4–1 at petroleumsutvinningen skal foregå slik at mest mulig petroleum blir produsert, og at utvinningen skal skje i samsvar med sunne økonomiske prinsipper. Videre skal petroleumsvirksomheten foregå på en forsvarlig måte, og ivareta hensynet til sikkerhet for personell, miljø og de økonomiske verdier innretninger og fartøyer representerer, herunder driftstilgjengelighet, jf. § 10–1. I tillegg fastslår § 9–1 at petroleumsvirksomheten skal foregå slik at et høyt sikkerhetsnivå kan opprettholdes og utvikles i takt med den teknologiske utvikling.

Reglene om innkvartering er, som en stor del av de øvrige HMS-reglene på norsk sokkel, funksjonelt utformet. Det vil si at regelverket stiller krav til hva som skal oppnås uten å spesifisere hvordan løsningen skal være. For å kunne angi gode, praktiske løsninger for hva som *kan* være en forsvarlig måte å ivareta regelverkets funksjonskrav på, henviser forskriftene gjennom veiledningen til den enkelte bestemmelse til anerkjente standarder og normer der dette er hensiktsmessig. Både forskriftens veiledere og henvisning til nasjonale og internasjonale standarder er derfor sentrale tolkningsmomenter når innholdet i den konkrete bestemmelsen skal fastslås.

Rettighetshaverene kan imidlertid velge andre løsninger for å oppnå forskriftenes funksjonskrav på enn de som anbefales i nevnte standarder og normer. I så fall må rettighetshaveren kunne dokumentere at deres (avvikende) løsning oppfyller forskriftens funksjonskrav.

Kravene til innkvartering skriver seg tilbake til midlertidig forskrift om boligkvarter som ble fastsatt i 1979. Regelverket har etter dette vært gjenstand for revideringer flere ganger, både i 1995, forskrift om systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet i petroleumsvirksomheten av 8. mars 1995 nr. 263 (SAM-forskriften), i 2001 og i 2010 (dagens forskrifter). Tendensen ved revideringene har vært at regelverket har blitt mer funksjonelt ved at man har redusert detaljnivået i forskriftene, uten at det har vært meningen å gjøre endringer i rettstilstanden, herunder redusere nivået på innkvarteringsstandarden. Det fremgår blant annet av høringsbrevet for endringene som ble gjort i 2001 fra Oljedirektoratet 3. juli 2000 s. 3, at både rammeforskriften, innretningsforskriften og aktivitetsforskriften i all hovedsak viderefører tidligere rettstilstand. Følgelig vil også de tidligere forskriftene med veiledere være relevante tolkningsfaktorer for dagens forskrifter. Endringene som ble gjort i 2010 hva angår innkvartering er av kun av språklig karakter. Ordlyden i dagens forskrifter vedrørende innkvartering er i all hovedsak identisk med ordlyden i de tidligere forskriftene fra 2001.

2.2 Innretningsforskriften § 58

I innretningsforskriften § 58 første ledd fremgår det at:

”Boligkvarterets innredning og kapasitet skal sikre et forsvarlig bomiljø og være tilpasset de ulike funksjonene som skal ivaretas, og det forventede personellbehovet i de ulike fasene av petroleumsvirksomheten.”.

Innretningsforskriften regulerer primært utforming og utrustning av innretninger. Det er med andre ord den fysiske utformingen av lugarene som reguleres i forskriftens § 58. Innretningsforskriften vil direkte regulere planlegging og bygging av installasjoner. Bruken av boligkvarteret er med andre ord *ikke direkte* regulert i forskriften. Selve utnyttelsen av lugarene, herunder adgangen til lugardeling, reguleres i aktivitetsforskriften § 19, se nedenfor. Dette betyr ikke at innretningsforskriften § 58 er uten betydning for spørsmålet om adgang til lugardeling. Som vi skal se nedenfor vil innretningsforskriften § 58 ha betydning for tolkningen av aktivitetsforskriften § 19.

Kravene i innretningsforskriften § 58 er generelt formulert. Det sentrale funksjonskravet er at det må være et *”forsvarlig bomiljø”*. I veilederen sies det blant annet at for å oppfylle kravene i bestemmelsen så bør boligkvarteret dimensjoneres med tilstrekkelige marginer for å unngå overbelegg ved bemanningstopper, og at boligkvarteret bør utformes slik at personellet kan sove uforstyrret og sikres god restitusjon. I tillegg vises det til standarden NORSOK C-001 revisjon 3. Denne standarden understreker i punkt 7.1.2 at boligkvarteret skal være dimensjonert, konstruert og utstyrt for å ta imot det maksimale antall personer som vil være om bord på innretningen i løpet av feltets ulike operative faser. Videre har standarden i punkt 7.2.1 retningslinjer for minimumsstørrelsen på

henholdsvis enkeltlugarer og dobbeltlugarer. Enkeltlugarer skal minimum være 6 m² og være utstyrt for en person. Dobbeltlugarer skal minst være 12 m² og være utstyrt for maksimalt to personer.

2.3 Aktivitetsforskriften § 19

Aktivitetsforskriften § 19 regulerer innkvartering, herunder utnyttelsen av lugarene om bord. I bestemmelsen heter det at:

”Antallet personer som innkvarteres på en innretning, kan i særlige tilfeller og etter drøftinger med arbeidstakernes tillitsvalgte overstige det antallet som innretningen er utformet for i henhold til innretningsforskriften § 58.

Ved beslutning om varighet og omfang av slik innkvartering, jf. også styringsforskriften § 11, skal konsekvensen utredes og kompenserende tiltak settes i verk slik at sikkerheten blir ivaretatt og det sikres nødvendig restitusjon og hvile som nevnt i § 33 tredje ledd.”

Aktivitetsforskriften § 19 forutsetter en hovedregel om at det ikke skal innkvarteres flere personer på en innretning enn den er utformet for. Direkte regulerer således aktivitetsforskriften § 19 et unntak fra denne hovedregelen, siden det stilles krav om at det må foreligge *”særlige tilfeller”* for å innkvartere flere personer enn innretningen er utformet for. For å ta stilling til hvor mange personer en innretning er utformet for, må man blant annet vurdere innretningsforskriften § 58.

Hva som kan utgjøre *”særlige tilfeller”*, beror på en konkret vurdering. I veiledningen til bestemmelsen fremgår det at *”særlige tilfeller”* er tilfeller der det utføres aktiviteter som er nødvendige for å gjenopprette fysiske barrierer. Veiledningen gir ikke en uttømmende angivelse av situasjoner som utgjør *”særlige tilfeller”*, også andre tilfeller kan omfattes av bestemmelsen. Uttalelsen i veiledningen gir likevel pekepinn på hva rammene for unntaket er. Unntaket er forbeholdt akutte faresituasjoner eller uforutsette kritiske situasjoner hvor det er behov for å handle raskt for å avverge eller redusere sikkerhetsrisiko. Normale og planlagte driftsaktiviteter faller således utenfor anvendelsesområdet til aktivitetsforskriften § 19.

I veilederen til SAM-forskriften § 34, som aktivitetsforskriften § 19 er en videreføring av, er det ytterligere gitt eksempler på hva som kan anses som særlige tilfeller. Her nevnes *”inntrådte fare og ulykkessituasjoner, værforhold som begrenser mulighet for å transportere personell fra innretningen, uforutsett kritisk aktivitet med opptil 3 dagers varighet. Normale driftsaktiviteter som vedlikehold, revisjonsstans, modifikasjoner og lignende, anses i denne forbindelse ikke som ”uforutsett kritisk aktivitet”*. Heller ikke veilederen til SAM-forskriften § 34 gir en uttømmende liste, men bidrar til å kaste lys over tilfeller som omfattes av *”særlige tilfeller”* i aktivitetsforskriften § 19.

2.4 Rammeforskriften § 70

I rammeforskriften § 70 er det gitt en generell dispensasjonsadgang fra bestemmelsene i rammeforskriften og forskriftene gitt i medhold av denne. I bestemmelsen heter det:

”Arbeidsdepartementet, Miljøverndepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet, tilsynsmyndighetene som nevnt i § 67 eller den de gir myndighet kan gjøre unntak fra bestemmelsene som er gitt i eller i medhold av denne forskriften på sine respektive ansvarsområder når det foreligger særlige forhold, med de presiseringene som går fram av denne forskriften § 67.

Dersom unntaket kan ha betydning for sikkerheten og arbeidsmiljøet, skal en uttalelse fra arbeidstakernes tillitsvalgte legges ved søknaden om unntak.”

Når det gjelder lugardeling, vil således rammeforskriften § 70 kunne gi grunnlag for unntak fra aktivitetsforskriften § 19. Det er Petroleumstilsynet som behandler søknad om dispensasjon fra innkvarteringsreglene i første instans. De alminnelige saksbehandlingsreglene etter forvaltningsloven vil komme til anvendelse ved behandling av søknad om dispensasjon. På den måten får blant annet berørte parter anledning til å uttale seg og Petroleumstilsynet plikter å opplyse saken så godt som mulig før vedtak fattes. Bestemmelsen er en ”kan-regel”, hvilket innebærer at det er opp til myndighetenes skjønn å vurdere om unntak bør gis. Med andre ord er det ikke automatikk i at det gis dispensasjon selv om vilkårene for det foreligger. Det er også opp til myndighetenes skjønn å avgjøre i hvilket omfang, både når det gjelder antall personer og for hvor lang tid, et unntak etter rammeforskriften § 70 skal gjelde.

3 Departementets vurderinger og forslag

Arbeidstiden på sokkelen er komprimert i intensive arbeidsperioder sammenliknet med situasjonen for de fleste som arbeider på fastlandet. Fortettingen av arbeidstiden kan i seg selv være en belastning for arbeidstakerne. Videre er muligheten for avkopling etter arbeidstid mer begrenset enn på land, ved at arbeidstakerne er bundet til å oppholde seg på det nokså begrensede området som innretningen utgjør. Departementet anser at muligheten til å disponere egen lugar gjennom hele døgnet er av betydelig velferdsmessig verdi under disse forholdene.

Lugardeling/døgndeling medfører at tilgangen til lugar for arbeidstakerne blir noe dårligere, ettersom lugaren i den tiden arbeidstakeren er på jobb vil være i bruk av arbeidstakeren som har fri. Videre vil det gå med noe tid til rengjøring og klargjøring av lugaren mellom hvert skift. I denne tiden vil bruken av lugaren være avskåret. Dette vil få som konsekvens at tilgjengelig tid til søvn vil være noe redusert, samt at muligheten til privatliv blir mindre. Blant annet må arbeidstaker som "lugardeler"/"døgndeler" innrette seg med tanke på at en annen person disponerer samme lugar halve døgnet. I tillegg vil arbeidstakeren ikke ha mulighet til å benytte lugaren dersom vedkommende skulle få behov for hvile på grunn av akutt trøtthet under arbeidstiden. Vedkommende vil i disse tilfellene som regel være henvist til å benytte fellesområdene. Lugardeling vil derfor kunne oppleves som en belastning av den enkelte. Olje- og energidepartementet har formidlet at det i enkelte tilfeller hvor det tidligere er benyttet lugardeling/døgndeling, har rettighetshaver bestrebet seg for å organisere klargjøring av lugarene så raskt som mulig etter vaktskifte, slik at den tiden lugaren er utilgjengelig blir så kort som mulig. I tillegg har rettighetshaver ved noen anledninger iverksatt tiltak som å avsette ekstra rom i fellesarealer for restitusjon og hvile.

Petroleumstilsynet har vist til at god tilrettelegging for restitusjon og hvile er en del av helheten og robustheten rundt relativt belastende arbeidstidsordninger på sokkelen, og mener det er viktig at eventuelle regelendringer ivaretar dette hensynet også i fremtiden. Departementet mener derfor at lugardeling/døgndeling som den klare hovedregel ikke bør være tillatt under normal drift, slik rettstilstanden også er i dag.

Likevel kan det i enkelte driftsfaser for en begrenset periode være behov for å øke bemanningen på innretningen. Dette behovet kan for eksempel gjøre seg gjeldende når det skal foretas større vedlikeholdsoperasjoner, i oppstartsfasen for en innretning eller ved uforutsette hendelser som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Departementet vil nedenfor drøfte noen slike tilfeller særskilt.

3.1.1 Revisjonsstans

Revisjonsstans er en på forhånd planlagt periode hvor driften på innretningen er nedstengt for å gjennomføre en oppsamlet portefølje av større nødvendig vedlikehold, modifikasjoner, oppgraderinger, inspeksjoner osv. Varigheten av en revisjonsstans veksler med innretningens størrelse og revisjonsstansens arbeidsomfang og kompleksitet, men den ligger som oftest innenfor fire til 14 dager, men kan også være lenger. Revisjonsstans gjennomføres normalt hvert tredje år, men frekvensen varierer, det kan skje årlig eller med lengre mellomrom.

På grunn av at produksjonen på innretningen er stengt under revisjonsstans, utgjør hver dag med revisjonsstans en økonomisk kostnad i form av tapt produksjon. Rettighetshaveren vil derfor være interessert i å redusere revisjonsstansens lengde mest mulig. Dette vil i en del tilfeller være mulig ved å øke bemanningen om bord og å benytte nattarbeid, slik at det kan nedlegges en større arbeidsinnsats over kortere tid. Imidlertid er det ikke for alle revisjonsstanser mulig å redusere revisjonsstansens lengde, på grunn av arbeid langs såkalt ”kritisk linje”. Det vil si at den operasjonen som tar lengst tid uansett ikke lar seg gjøre raskere på grunn av avhengighet av andre operasjoner, plass til å arbeide osv.

Ved revisjonsstans vil det bli utført en del arbeid som innebærer risiko.

Eksempelvis nevnes:

- Høy arbeidsbelastning ved tungt manuelt arbeid
- Samtidige arbeidsoperasjoner
- Risiko for feil i utførelse av arbeidet – innbygging av feil i systemene
- Delvis utkopling av sikkerhetssystemer
- Arbeid i høyden
- Løfteoperasjoner
- Støy- og kjemikalieeksponering

Fordi produksjonen er stengt, vil samtidig risikoen for storulykke være vesentlig redusert. I tillegg foretas revisjonsstans på den enkelte innretning nokså sjeldent, noe som tilsier at belastningen på den enkelte arbeidstaker ikke bør bli uforholdsmessig stor. Petroleumstilsynet har i betydelig grad lagt til grunn at lugardeling er akseptabelt ved revisjonsstans og således gitt dispensasjon til dette.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at ulempene ved lugardeling/døgndeling under revisjonsstans ikke er større enn at regelverket bør åpne for dette. Departementet vil derfor foreslå at lugardeling/døgndeling skal være tillatt i disse tilfellene, men med en begrensning når det gjelder hvilket omfang lugardeling/døgndeling skal kunne benyttes for den enkelte arbeidstaker, se punkt 3.1.5.

3.1.2 Oppkobling og oppstart

”Oppkobling og oppstart” er perioden fra en ny innretning plasseres på feltet til det er hydrokarboner i prosesssystemene og produksjonen er i gang. I denne perioden skal innretningen ferdigstilles, alle systemer kobles opp, testes og igangsettes. Lengden på perioden varierer med innretningens størrelse, kompleksitet og arbeidsomfang, graden av ferdigstilling på land før utseiling osv. Perioden vil typisk kunne vare fra tre måneder til et halvt år, men det er eksempler på at det kan ta betydelig lengre tid hvis det oppstår komplikasjoner.

En kan også ha oppkoblings- og oppstartsperioder for deler av en innretning etter større modifikasjoner, for eksempel i forbindelse med oppkobling av nye satellittfelter på eksisterende innretninger. Imidlertid foregår dette ofte som en del av en ”revisjonsstans” hvis det er behov for å stenge driften på innretningen i forbindelse med denne typen oppkobling og oppstart.

Under oppkobling og oppstart er risikobildet stort sett det samme som ved revisjonsstanser, og også her foregår arbeidet (i all hovedsak) på såkalt ”kald plattform”. Risikoen for storulykke vil dermed være vesentlig redusert. I tillegg utgjør perioden før man får produksjonen i gang en økonomisk kostnad for rettighetshaver i form av tapt produksjon. Som for revisjonsstans vil også oppkoblings- og oppstartsfasen i mange tilfeller kunne reduseres ved at bemanningen ombord økes. Kostnaden knyttet til denne perioden vil dermed reduseres, og produksjonen vil komme tidligere i gang..

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at ulempene ved lugardeling/døgndeling under oppkobling og oppstart ikke er større enn at regelverket bør åpne for dette. Departementet vil derfor foreslå at lugardeling/døgndeling skal være tillatt i disse tilfellene, men med en begrensning når det gjelder hvilket omfang lugardeling/døgndeling skal kunne benyttes for den enkelte arbeidstaker, se punkt 3.1.5.

3.1.3 Disponering

Disponering av en innretning er nærmere definert i petroleumsloven § 5-1. I følge bestemmelsen vil disponering blant annet være videre bruk i petroleumsvirksomheten, annen bruk, hel eller delvis fjerning eller etterlatelse. Definisjonen i petroleumsloven § 5-1 er ikke uttømmende angitt, men det er vanskelig å tenke seg andre alternativer enn de som er inntatt i bestemmelsen. Når det gjelder lugardeling, vil dette først og fremst kunne være aktuelt ved *fjerning* av innretninger. Fjerning innebærer i praksis at innretningen tas bort fra sin opprinnelige lokalisering. Sluttdisponeringen vil i slike tilfeller ofte være at innretningen transporteres til land for opphugging og gjenbruk.

Før fjerning av innretningen må alle brønner være plugget, hydrokarbonførende systemer være gjort trykkløse, tømt for væsker og gasser (hydrokarboner), og

hydrokarbonførende systemer må være luftet ut etter nitrogenfylling. Under disponering vil følgelig produksjonen være stengt for godt, slik at arbeidene foregår på "helt" kald plattform. Risikoen for storulykke relatert til hydrokarboner er under disponering enda lavere enn ved revisjonsstans og oppkobling/oppstart..

Under disponering pågår det arbeider som imidlertid innebærer annen risiko. Her nevnes:

- Samtidige arbeidsoperasjoner
- Arbeid i høyden
- Løfteoperasjoner
- Demontering
- Skjærebrenning, kutting og klipping
- Høy arbeidsbelastning ved tungt manuelt arbeid
- Støy- og kjemikalieeksponering
- Vibrasjoner ved bruk av håndholdt verktøy
- Avfallshåndtering

Til forskjell fra revisjonsstans og oppkobling og oppstart, vil ikke disponering innebære utsatt, eller tap av, produksjon. "Gevinstpotensialet" ved å benytte lugardeling/døgndeling vil derfor også være en annen enn i de to andre tilfellene. Disponering er en forholdsvis ny aktivitet på norsk sokkel, som myndighetene og næringen har begrenset erfaring med. Petroleumstilsynet har opplyst at det fra næringens side ikke er registrert noe ønske om å benytte lugardeling/døgndeling ved de disponeringene som hittil er blitt gjennomført på norsk sokkel. Departementet vil likevel peke på at disponering er en aktivitet som i årene som kommer vil bli stadig mer aktuell. For å møte et eventuelt fremtidig behov, ønsker departementet særskilt å få høringsinstansenes vurdering av om det vil være hensiktsmessig å tillate lugardeling under disponering.

3.1.4 Gjenopprettelse av fysiske barrierer og andre akutte situasjoner

Gjeldende § 19 første ledd i aktivitetsforskriften lyder som følger:

"Antallet personer som innkvarteres på en innretning, kan i særlige tilfeller og etter drøftinger med arbeidstakernes tillitsvalgte overstige det antallet som innretningen er utformet for i henhold til innretningsforskriften § 58."

Det følger av veiledningen til bestemmelsen at det "[m]ed særlige tilfeller som nevnt i første ledd, menes tilfeller der det utføres aktiviteter som er nødvendige for å gjenopprette fysiske barrierer [...].

Departementet mener det er nødvendig å videreføre en hjemmel som tillater lugardeling/døgndeling i tilfeller der det utføres aktiviteter som er nødvendige for å gjenopprette fysiske barrierer. Med fysisk barriere menes en funksjon som kan hindre eller redusere skader ved en uønsket hendelse, for eksempel skade på en ventil.

Etter departementets syn er det etter dagens regelverk slik at også andre akutte, uforutsette hendelser kan utgjøre et særlig tilfelle etter aktivitetsforskriften § 19, slik som for eksempel værforhold som forhindrer helikoptertransport eller evakuering av personell fra en innretning over til en annen på grunn av en faresituasjon. Dette bygges blant annet på veiledningen til den tidligere SAM-forskriften³ § 34 bokstav b andre ledd, som etter departementets syn er videreført i dagens bestemmelse. I veiledningen til SAM-forskriften var det uttalt:

”Som spesielle grunner anses blant annet: inntrådte fare- og ulykkessituasjoner, værforhold som begrenser mulighet for å transportere personell fra innretningen, uforutsett kritisk aktivitet med opptil 3 dagers varighet ”.

Departementet bemerker at endringen av ordlyden fra ”spesielle grunner” til ”særlige tilfeller” ikke innebærer noen realitetsendring, jf. høringsbrevet 3. juli 2000, hvor det fremgår at forslaget i all hovedsak er en videreføring av gjeldende rett.

Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig at det materielle innholdet i gjeldende § 19 første ledd i aktivitetsforskriften videreføres ved at ordlyden omformuleres slik at den mer direkte tilkjenner gir det veiledningen gir uttrykk for.

Departementet foreslår at dette gjøres ved følgende ordlyd:

”Etter drøfting med arbeidstakernes tillitsvalgte kan lugardeling benyttes i følgende tilfeller:

a) gjenopprettelse av fysiske barrierer og annen akutt situasjon”

Departementet understreker at formuleringen utelukker at planlagte vedlikeholdsoperasjoner skal kunne anses som ”annen akutt situasjon”.

3.1.5 Begrensning i adgangen til lugardeling/døgndeling

Fordi lugardeling/døgndeling kan oppleves som en belastning for den enkelte, mener departementet det er fornuftig å fastsette en begrensning på hvor mye den enkelte arbeidstaker skal kunne dele lugar i løpet av en gitt periode. Grensen foreslås satt til 21 døgn i løpet av seks måneder, alternativt 28 døgn i løpet av tolv måneder. Tidsperioden kan tenkes å være fast (følge kalenderen) eller være

³ Forskrift om systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet i petroleumsvirksomheten (SAM-forskriften) av 8. mars 1995 nr. 263.

”flytende” (siste 6/12 måneder). Det bes om høringsinstansenes innspill til hva som anses mest hensiktsmessig.

Forslaget tar utgangspunkt i henholdsvis én oppholdsperiode i tillegg til de sju døgn oppholdsperioden under visse omstendigheter kan forlenges med, og to oppholdsperioder.

Hensynene bak forslaget er å sikre at belastningen for den enkelte arbeidstaker ved lugardeling/døgndeling ikke skal bli for stor. Begrensningen tar også sikte på å ivareta hensynet til de såkalte ”nomadene”, det vil si (i hovedsak) entreprenøransatte som reiser fra innretning til innretning for å utføre planlagte vedlikeholdsoppgaver. Departementet har fått signaler om at lugardeling/døgndeling gjerne har vært lagt på denne kategorien arbeidstakere, mens det faste personellet (operatøransatte) på innretningene i større grad har vært skjermet.

Vi gjør oppmerksom på at når den enkelte har nådd taket i begrensningen, er det naturligvis ønskelig at arbeidstakeren fortsetter å arbeide. Regelen får bare den konsekvens at *denne* arbeidstakeren ikke lenger kan lugardele, slik at ev. lugardeling må foretas av andre, for eksempel operatøransatte på innretningen, for å frigjøre en egen lugar til førstnevnte arbeidstaker.

For å unngå faren for utilsiktede tilpasninger kan det vurderes mer direkte å pålegge en byrdefordeling mellom arbeidstakergrupper når det gjelder lugardeling. Departementet ser da for seg en regulering som stiller krav om at lugardeling/døgndeling må fordeles mellom personellet på den aktuelle innretningen, det være seg ”entreprenør- eller operatøransatte”. Vi ber om innspill fra høringsinstansene når det gjelder om – og i tilfelle hvordan – et slikt krav bør formuleres i regelverket.

Høringsinstansene inviteres også til å komme med synspunkter på hvilken av de to skisserte begrensningene på henholdsvis 21 døgn i løpet av 6 måneder eller 28 døgn i løpet av ett år som oppfattes som mest hensiktsmessig.

3.2 Forholdet til rammeforskriften § 70, adgangen til dispensasjon

Dersom det er behov for lugardeling/døgndeling utover de rammer som de foreslåtte reglene setter, må det bero på en konkret vurdering om vilkåret for unntak fra regelverket i rammeforskriften § 70 er oppfylt. Det er Petroleumstilsynet som i så fall gir dispensasjon fra regelverket. Departementet legger til grunn at den detaljerte og positivt angitte reguleringen av adgangen til å benytte lugardeling/døgndeling som her foreslås, vil innebære at antall søknader om dispensasjon etter § 70 vil bli vesentlig redusert.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Flere faktorer gjør at det er vanskelig å gi sikre anslag over hvor store de økonomiske konsekvensene vil være ved å tillate lugardeling i de situasjoner som forslaget legger opp til.

Når det gjelder *revisjonsstanser* er det i all hovedsak Statoil (som opererer om lag 75 prosent av produksjonen på norsk sokkel) som i praksis har søkt om og benyttet seg av lugardeling/døgndeling. Statoil har totalt 37 produksjonsinnretninger og på 11 av disse har det vært benyttet lugardeling/døgndeling de siste årene. Syklusen varierer, men mest vanlig er det å foreta revisjonsstans hvert tredje år per innretning. Tall innhentet fra Olje- og energidepartementet viser en innsparing for feltene operert av Statoil i størrelsesorden 1,5–3,1 mrd NOK kommende 10-årsperiode ved bruk av lugardeling/døgndeling under revisjonsstans, basert på nåverdibetraktninger (8 % rente før skatt). Olje- og energidepartementet legger til grunn at beløpet for sokkelen totalt sett vil være noe høyere da det må antas at også andre rettighetshavere enn Statoil vil benytte seg av lugardeling/døgndeling under revisjonsstans på sine innretninger, dersom dette tillates i sin alminnelighet. Innsparingen er i første rekke knyttet til mindre produksjonsstans som følge av kortere driftsstans. Olje- og energidepartementet påpeker at disse tallene kun omfatter innsparingene for revisjonsstans, andre tilfeller er *ikke* inkludert.

Under det gjeldende regelverket er det i betydelig grad gitt dispensasjoner til å benytte lugardeling/døgndeling under revisjonsstans. Det er derfor vanskelig å beregne hvor stor del av beløpet som faktisk vil innebære en innsparing. Videre er det vanskelig å anslå hvordan omfanget av lugardeling/døgndeling vil utvikle seg på eksisterende innretninger som følge av en endring av reglene. Omfanget av *oppkobling og oppstart* avhenger naturlig nok av utbyggingstakten på sokkelen. Installasjonsperioden varierer betydelig, men med et gjennomsnitt på ca. 300 dager, i henhold til Petroleumstilsynets tall. Lugardeling/døgndeling i forbindelse med oppstart er brukt på Kristin i 2005 hvor opptil 22 personer ekstra ble innkvartert i ca 100 dager og på Gjøa i 2010 hvor opptil 20 personer ekstra ble innkvartert i ca 140 dager. Det er svært vanskelig å anslå de økonomiske konsekvensene for næringen ved en generell åpning for lugardeling/døgndeling under oppstartsperioder. Dette vil for det første være avhengig av hvilken dispensasjonspraksis Petroleumstilsynet alternativt ville ført dersom dagens regler videreføres. For det andre er det uvisst hvilke tilpasninger næringen vil gjøre når det gjelder utformingen av nye installasjoner dersom reglene endres som foreslått.

Administrativt vil forlaget innebære en klargjøring av rettstilstanden på dette området, slik at situasjonen blir mer forutsigbar både for næringen og myndighetene. Forslaget vil medføre at det vesentligste av dagens søknader fra rettighetshaverne om dispensasjon fra regelverket når det gjelder innkvartering vil

falle bort. Likeledes vil arbeidet med å behandle søknadene og eventuell klagesaksbehandling bortfalle for de ansvarlige myndigheter.

5 Forslag til ny ordlyd i aktivitetsforskriften § 19

§ 19. Innkvartering og lugardeling

Lugardeling/døgndeling er ikke tillatt, med mindre vilkårene i annet ledd foreligger. Med lugardeling/døgndeling menes at to personer over 24 timer disponerer samme enkeltlugar, men slik at begge sover alene.

Etter drøfting med arbeidstakernes tillitsvalgte kan lugardeling/døgndeling benyttes i følgende tilfeller:

- a. gjenopprettelse av fysiske barrierer og annen akutt situasjon
- b. revisjonsstans
- c. oppkobling og oppstart

Lugardeling/døgndeling etter annet ledd bokstav b og c kan for hver enkelt arbeidstaker maksimalt foregå i 21/28 døgn i løpet av 6/12 måneder.

Ved beslutning om varighet og omfang av slik innkvartering, jf. også styringsforskriften § 11, skal konsekvensen utredes og kompenserende tiltak settes i verk slik at sikkerheten blir ivaretatt og det sikres nødvendig restitusjon og hvile som nevnt i § 33 tredje ledd.